

1.
2.
/

2.

3.

4.

10287.
DE

1790, 12

TVTORE INCERTO

EXERCITATIO IVRIS CIVILIS

SCRIPSIT

ET

ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. CHRIST. GOTTL. HAVBOLDO

ANTIQVIT. IVR. PROF. PVBL. EXTRAORD

A. D. XVII. M. FEBR. A. C. MDCCCLXXX

H. L. Q. CC

AD DISPVTANDVM PROPOSVIT

CAROLVS TRAVGOTT HENNIG

LOEBAVIA - LVSATVS

LIPSIÆ

EX OFFICINA SAALBACHIA

DE

TUTORI INGERTO

EXERCITATIO IVRIS CIVILIS

SCRIPTA

ILLUSTRISSIMO IVRISCONSULTORVM ORDINIS

AUTORITATE

P R A E S I D E

D. CHRIST. GOTTL. HAVBOLDO

ANTICIPIT. INC. THEO. THEO. EXTERIOR

A. D. XVII. M. FEB. A. C. CLXXXXX

H. L. O. CC

AD PRIVILEGIUM PROTECTORII

CAROLVS TRAVGOTT HENNIG

L. PAVIAE

L. P. S. I. A. E.

EX OFFICINA SAALFACHIA

VIRIS
MAGNIFICIS CONSULTISSIMIS
AMPLISSIMIS
CONSULIBVS
SYNDICO PRAETORI
CAMERARIIS
NEC NON
RELIQVIS SENATORIBVS
INCLVTAE CIVITATIS
BVDISSENSIS

PRIMITIAS STUDIORVM
SACRAS ESSE VOLVIT
CAROLVS TRAVGOTT HENNIG

VIRIS
MAGNIFICIS QONSVLTISSIMIS
AVTO AMPLISSIMIS
CONSVLTIVS
SYNDICO PRAETORI
CAMERARIIS
REC NON
RELIQVIS SENATORIBVS
REGLIAR CIVITATIS
DIVERSITIS
REMISSIS STATIONIBVS
SACRAE REE VOLVIT

CAROLVS FRANKFOT HELMIG

DE
TUTORE INCERTO

§. I

Ratio instituti exponitur. Tutor incertus quis?

Quum nuper incidissem in Dissertationem academicam, praeside Ill. CHRISTIANO RAVIO ante aliquot annos defensam, cui titulus est: *historia iuris civilis Romani de personis incertis ex testamento heredibus*: visum est se mihi vtro offerre argumentum scribendi perquam opportunum, quod nec virorum doctorum, qui iuris civilis indolem et causas ante me inuestigassent, opera exhaustum, nec ab angustiis libelli academici limitibus esset alienum. Quo diligentius enim personarum incertarum ex testamento *heredum* historiam a IO. STRAVCHIO a), FRANC. CAR. CONRADI b), GREG. MAIANSTIO c), et in primis Ill. RAVIO d), qui ceteris palmam praecepit, expositam intelligebam: tanto clariorem lucem videbatur adhuc desiderare doctrina de vltimarum voluntatum ambiguitate ea, quae *tutoris* dationem premeret; vtpote quae, quod cum argumento a viris, quos laudavi, doctissimis illustrato parum vel potius plane non cohaereret, ab iisdem esset vel leuiter degustata, vel iusto silentio praetermissa. Qui ipsi quam abunde exposuerint, quid in vniuersum persona incerta sit, quae personarum incertarum numero comprehensi olim fuerint: in sola *tutoris incerti* notione constituenda initium disputationis versabitur. Quemadmodum autem, quae de personis incertis a variis auctoribus tradita sunt, singula ad tutores transferri possunt: ita in primis descriptio personae incertae, a THEOPHILO e) suppeditata, tutori incerto videtur conuenire: Ἰνέστρον δὲ πρόσωπόν ἐστιν, ὅπερ ἀδήρῳ κρείσει ὁ τεστάτωρ ἐαυτῷ ὑπέθετο, περὶ οὗ ἐρωτώμενος εὐδὲν σαφὲς εἰπεῖν δύναται vel, vti GVIL. OTTO REITZIVS vertit: *incerta persona est, quam incerto iudicio testator sibi*

A 2

a) STRAVCHII Disp. ad constitutionem deperditam de personis incertis, rec. cura LAVR. ANDR. HAMBERGERI, Ien. 1714. 4.

b) CONRADI Diss. de diis heredibus ex testamento apud Romanos, Lips. 1725. et in Collectione Dissertationum historico-antiquario-iuridarum in academiis Germanicis habitarum (Bremae, 1785. 4.), n. 3.

c) MAIANSH Disp. de incertis legatis, in Ex. Disputat. iuris, Tom. II. n. 69.

d) RAVII Diss. laud. quae prodit Lips. 1784.

e) THEOPHILVS §. 25. I. de legat. Tom. I. p. 462. ed. REITZII.

propofuit, de qua interrogatus nihil perfpicui dicere potest. Incertus igitur tutor dicitur, quem ipfe testator, dum daret, ignoravit: quare, de solo testamentario hic esse poffe fermonem, vix est, vt moneamus. Incerto vero testatoris iudicio tutoris dationem vitari, non folum veteres iurifconfulti *f*) conftanter refponderunt; fed ipfe adeo IUSTINIANVS *g*) denuo confirmavit, dum ius antiquum, quamvis circa reliquas perfonas incertas emendatum, quoad folum tutorem incertum mutare noluit. Quae igitur PAVLVS *h*) fuo tempore feripferat; *tutor incertus dari non potest* (perperam enim GREG. HALOANDER *e* fequente commate huc tranftulit: *testamento*), quaeque in parte Βυζαντινών *i*), a CAR. ANNIB. FABROTTO ope ἐπιλογῆς aliorumque id genus adminiculorum refitura, graece repetita exftant: ἄδελφος ἐπίτροπος ἐν διαθήκῃ οὐ δίδεται, eadem vel in nouiffimo iure tantum habent vilitatis, vt adcuratiore examine non profus indigna videantur.

§. II

Quofupliti modo tutor incertus esse intelligatur, ostenditur.

Potest vero testamentaria tutela duplicem in primis obi cauffam incerta esse, tum, quia de tutore ipfo aut plane non, aut non certo, constat, tum, quoniam, cui potiffimum datus fit tutor, ignoratur. Quamquam enim priore tantum fenfu tutorem incertum adpellare fas est: exigit tamen et argumenti indoles, et cauffarum, quas vterque modus adgnofcit, fimilitudo, vt etiam altera incertae tutelae species, quae magis ad pupillos refpicit, fimul explicetur.

Ac primum quidem ipfe tutor testamento feriptus adeo incertus esse potest, vt, quis datus fit, profus ignoretur. Quod tunc potiffimum fit, quum testator eiusmodi verbis vfus est, quae tutorem ex euento, post testamentum conditum aut mortem demum futuro, qui ipsum testatorem lateat, declarent. Veluti, quum feripfit: *quicumque primus ad exsequias meas venerit, filio meo tutor esto a*); vel, *quicumque proximo anno Confil erit, filio meo tutor esto b*); vel, *Titius tutor esto, quo mortuo tutorem esse volo, quisquis ei heres erit*; quorum etiam refero exemplum a CHR. HENR. DE BERGER *c*) adlatum. Ac quamquam sub certa demonstratione, id est, ex certis perfonis, incertae perfonae recte legari, iam veteres, quibus alioquin legata perfonis incertis relicta vehementer displicerent, voluerunt *d*); veluti: *ex cognatis meis, qui nunc sunt, si quis filiam meam uxorem duxerit, et heres meus illam rem dato*: tamen tutorem hoc modo legitime constitutum exinde negauerim, quod ne sic quidem satis certo iudicio datus videatur. Deinde, si duo sint eiusdem nominis, v. g. duo Titii, pater, et filius, quorum alterutrum testator

f) L. 20. pr. L. 23. pr. et L. 30. D. de testam. tut.

g) §. 27. I. de legat.

h) d. L. 20. pr.

i) Lib. XXXVII. tit. 2. L. 20. Tom. III. p. 828.

a) THEOPHILVS §. 27. I. de legat. p. 464.

b) §. 25. I. de legat. cf. THEOPHILVS *ibid.* p. 462.

c) DE BERGER Comm. de perfonis, vulgo *larais* etc. cap. 4. lect. I. §. 38.

d) d. §. 25.

testator dederit, nec adpareat, de quo senserit: neutrum datum intelligi, PAVLVS e) respondit. Quae sententia etiam in heredum institutione f), ac legatorum libertatumque datione g) et ademptione h) obtinuit. Rationem vero iuriconsultus ipse adtulit, ut solet, satis concinnam: quia non ius deficit, sed probatio, h. e. quia, quamvis constet de voluntate defuncti, alterutrum dandi, nec ipse forsitan testator ignoraverit, de quo senserit, tamen, quam vnum tantum Titium tutorem dare voluerit, nec adpareat, de quo cogitauerit, voluntas patris exitum habere nequit, ne alteruter contra patris voluntatem admitatur vel excludatur. Vnde non ius deficit, quomodo deficeret, si tutorem plane incertum pater dedisset, sed probatio, dum certo sciri non potest, quatenam sit certa illa persona, de qua sensit testator. Quam quidem sententiae PAVLINAE interpretationem, a viris doctissimis, ANT. FABRO i), MAJANSIO k) et IO. CANNEGIETERO l) propositam, quin et meam facerem, nullus dubitavi, ex quo similem POMPONI m) locum, in quo factum a iure eodem sensu distinguitur, euolui. Ibi enim: *Seruius ait, si ita scripsum sit: FILIO FILISQVE MEIS HOSCE TUTORES DO, masculis duntaxat tutores datos: quoniam singulari casu hoc, filio, ad pluralem videtur transisse, continentem eundem sexum, quem singularis prior positus habuisset. Sed hoc FACCI, non IVRIS, habet questionem: potest enim fieri, ut singulari casu de filio senserit, deinde plenus omnibus liberis prospexisse in tutore dando voluerit; quod magis rationabile esse videtur.* Ne quis vero, ut ad exemplum a PAVLO adlatum redeam, coniecturam caperet ex ordine succedendi legitimo, et patrem, filio cognominem, eidem praefendam esse censeret, si de tutela alterutri demandanda quaereretur, iuriconsultus vtrumque excludi maluit: quod fuit Romanorum aduersus omnem ab intestato successorem odium, ut ne ancipitem quidem testamentariae tutelae probationem a legitimo ordine adiuuari paterentur; quemadmodum IOS. AVERANIVS n) egregie obseruauit. Nec obstat huic iuris civilis rigori, quod de re duobus eiusdem nominis legata PAVLVS o) alibi tradidit, heredem solvere paratum, si ambo, qui legatum petant, eundem defendere velint, eligere debere, cui soluat, ut ab eo potissimum defendatur. Etenim heres, vtro soluere paratus, alterutri, quem elegit, gratificari potuit, quam neutri quidquam deberet, uti post ACCVRSIVM alioque aevi superioris iuriconsultos IO. IAC. WISSENBACHIVS p) et GER. NOODTIUS q) recte monuerunt. Tutoris autem nulla potest esse electio, ne, dum dubitatur, apud quem tutela esse debeat, res pupilli pereant: ut taceam, hac in causa neminem adesse, cui sit facultas eligendi. Nec placet sententia

A 3

e) L. 30. D. de testam. tut.
 f) L. 62. §. 1. D. de hered. instit.
 g) L. 10. pr. D. de reb. dub.
 h) L. 3. §. 7. D. de adm. v. transfer. legat. c. d. L. 10. pr.
 i) FABRI Coniect. iur. civ. Lib. XIII. c. 16. et Iurispr. Papin. Tit. XIII. pr. 1. ill. pag. 728.
 k) MAJANSII Disp. laud. §. 24. Tom. II. p. 362.
 l) CANNEGIETERI Obss. miscell. c. 1. ad.

VELPIANI Fragmentis etc. ab eodem edicis pag. 377.
 m) L. 122. D. de V. S.
 n) AVERANII Interpret. iur. Lib. III. c. 1. §. 16.
 o) L. 2. §. 3. D. de legat. II.
 p) WISSENBACHII Exercit. ad D. P. I. Disp. L. §. 11. p. m. 519.
 q) NOODTII Comment. ad tit. D. de test. tut. in Opp. T. II. p. m. 424.

tia SIM. A GROENEWEGEN r), qui nostram legem a IVSTINIANO s) abrogatam esse, et vtrumque Titium iure nouissimo ad tutelam admitti existimat; quum tamen nulla prorsus in PAULI formula occurrat verborum disiunctio, ad quam solam Imperatoris constitutio pertinet.

Etenim si tutores duo verbis disiunctiuis dati essent, vt: *Tirius aut Sempronius filius meus tutor esto*: propter incertum voluntatis exitum similiter inutilem visam esse veteribus iuriconsultis dationem, colligo e dicta IVSTINIANI decisione, quae, omni circa huiusmodi formulas alteratione composita, ad vtrumque simul pertinere tutelam iussit. Quam quidem iuris nouissimi sanctionem infra diligentius explanabo.

Vltimam denique tutoris incerti speciem VLPIANVS t) videtur his verbis indicare: *si quis tutorem dederit filio suo seruum, quem putabat liberum esse, quum esset seruus: is neque liber, neque tutor erit*. Quamquam enim patrefamilias seruum tam suum, quam alienum, cuius statum haud ignorauit, liberis tutorem dare potuit, siue libertatis conditione adscripta, siue non, vt pote quae tunc tacite inesse credebatur v); tamen, quoties testator seruum liberum esse putauit, eiusmodi error tam grauis vilus est iuris ciuilibus dationem, vt ipsam adeo tutoris dationem eo vitari responderent.

Alter tutelae incertae modus adfcit personas *pupillorum*, quibus tutor datus est. Quemadmodum enim, quum aliquid testamento datur, esse debet is, cui datur x): ita quoque, vt, quorum tutelae testator prospexerit, certo constet, necesse est. Quem locum male intellexit REINH. BACHOVIVS y), dum de hac re inaniter quaeri pronuntiauit, quum non nisi suis testamento tutor dari possit. Quamquam enim propter postumos suos, quibuscum, vt III. RAVIVS z) inuicis argumentis docuit, omni aeuo, et ipso adeo XII. tabb. iure, testamenti factio fuit, testamentaria tutela numquam incerta visa est, alienorum vero, quod testatori non essent sui heredes, nulla potuit esse tutela: sunt tamen aliae ambiguitatis causae, quae a parte pupillorum locum habent, et testamentariam tutelam impediunt. Ac primam quidem, quae huc pertinet, speciem suppeditat AFRICANVS a) his verbis: *tutor ita recte non datur: ILLI AVT ILLI FILIIS MEIS, VTRI EORVM VOLET, TITIVS TVTOR ESTO*. Quid enim dicemus, si *Tirius constituere nolit, vtri ex filiis tutor esse velit?* Qua in formula explicanda, si a solo IO. VOETIO b) discesseris, interpretes non satis distinxisse videntur veteris et nouae iurisprudentiae indolem. AFRICANVS enim, cuius aeuo de vi orationis disiunctiuae in institutione, et legato, et fideicommissio, et libertate, et tutoris in primis datione inter iuris auctores nondum conuenerat, duplici ex causa negauit, posse aliquem alterutri filiorum tutorem ita dari, vt penes ipsum sit pupilli optio: tum quod ipsa verba disiunctiua incertum testatoris iudicium pro-

r) A GROENEWEGEN Tr. de LL. abrogatis, ad b. l. p. 229. lq.

s) L. 4. C. de V. S.

t) L. 22. D. de testam. tut.

v) L. 10. §. 4. D. eod.

x) L. 14. pr. D. de iure codicill.

y) BACHOVII Comm. ad tit. I. de legat. P. 579.

z) RAVII Diff. laud. §. 3.

a) L. 23. pr. D. de testam. tut.

b) VOETII Comm. ad tit. D. de testam. tut. §. 2.

prodere viderentur, tum quod facile fieri posset, ut tutor de optione sibi relicta quidquam constituere nollet. Iure autem IUSTINIANO c) prior ratio adeo cessat, ut, si testator scripserit: *illi aut illi filiis meis Titius tutor esto*, omiſſa formula: *utri eorum volet*, utrique filio idem tutor datus esse videatur, coniunctione aut pro et accepta; quod post IAC. CUIACIUM d), WISSENBACHIUS e) praeclare obſervavit. Altera vero ratio tantum adest, ut iuri nouissimo refragetur, ut, AFRICANI auctoritati hodie quidquam detractum esse, aduersus GROENEWEGENIUM f) constanter negem. Ut enim taceam, testatorem voluisse vni saltem pupillo tutorem dare, de qua voluntate ex verbis: *utri eorum volet*, satis constat: si constituere Titius nolit, utri ex filiis tutor esse velit, non potest dici, cui tutor datus fuerit. Neque certa est, ut CUIACII verbis utar, pupilli persona, de qua constituere, nisi qui velit, cogi non potest. Ac quamquam noster subiicit, *ita recte tutorem dari*: TITIVS, SI VOLET, ILLI FILIO MEO TVTOR ESTO g); tamen hac in specie certum est, et quem, et cui pater tutorem dederit, nec, si noluerit Titius, quidquam deficit, nisi conditio, sub qua institutus est. At quum, utri velit, datus est, nec, cui velit tutor esse, constituit: non solum deficit conditio tutelae, sed etiam ab initio male ac perperam tutela data videtur, quoniam, licet possit in tutoris arbitrium conferri, an tutor esse velit, tamen in eius potestate illud ipsum, an datus sit, esse non debet. Nam satis constanter veteres decreuerunt, testamentorum iura ipsa per se firma esse oportere, non ex alieno arbitrio pendere h). Quum igitur huiusmodi tutelae datio non tam irrita conditione, quam potius incerto testatoris iudicio laboret, arbitror, eandem esse ita vitiosam, ut ne spontanea quidem pupilli optione subsequuta conualeſcat. Multo minus, quod visum est CUIACIO, WISSENBACHIO et GROENEWEGENIO, tutor ita datus, pignoribus forſan captis, cogi poterit optare sibi pupillum alterutrum, sicut heres, a quo legatum relictum est: *illi aut illi, utri heres vellet*, cogitur alterutri praestare solidum legatum i). Quomodo enim AFRICANVS, CELSO, qui hanc de herede ad legatum alterutri praestandum obligato sententiam primus proposuit, longe iunior, quaerere potuisset: *quid enim dicemus, si Titius constituere nolit, utri ex filiis tutor esse velit?* si ab herede ad tutorem hac in re concludere licuisset? Adcedit, quod legati ac tutelae plane diuersa est indoles, dum illud lucro cedit, haec inter onera habetur.

Supereſt locus VLPiani k), qui duas adhuc exhibet tutelae, quoad pupillos incertae, species. Quarum prior haec est: *si quis, quum ignoraret, se filium Titium habere, filiis tutores dederit: utrum his solis dedisse videatur, quos in potestate scit, an ei quoque, quem ignorauit, se habere?* Et magis est, ut huic dedisse non videatur; licet nomen filiorum admittit et ipsum; sed quia de ipſo non sensisset: dicendum est cessare in personam eius dationem. Altera vero: proinde et, si certus fuit, filium decessisse, qui supererax, idem erit dicendum: *nec enim videtur ei dedisse, quem obisse credebatur.* Vnde colligimus, tutelae

c) d. L. 4.
 d) CUIACII Tract. VIII. ad Africanum p. m. 566.
 e) WISSENBACHIUS l. l. §. 10. p. m. 519.
 f) A GROENEWEGEN l. l. p. 229.

g) d. L. 23. §. 1.
 h) L. 32. pr. D. de hered. instit. cf. FARRI Iurispr. Papin. l. l. p. 728.
 i) L. 16. D. de legat. II.
 k) L. 16. §. 3. et 4. D. de testam. tut.

relae donationem non pertinere ad eos liberos, de quibus testatorem non sensitse, probabile sit: quamvis alioquin et iis, quos in testamento haud nominasset, tutorem dedisset videatur, dummodo non alienum a vero sit, illum de his ipsis cogitasse. Quorum pertinent exempla, ab *ULPIANO* paulo ante *l)* proposita.

§. III

Origo regulae, tutorem incertum dari non posse, inuestigatur.

Vt vero regula, qua tutor incertus dari prohibetur, a prima inde origine repetatur, ante omnia tenendum est, Romanos semper tutelam tamquam rem privati arbitrii, ac veluti partem patrimonii et hereditatis considerasse, cuius constituendae facultas a patria potestate ac supremo patrisfamilias iudicio prorsus penderet: quod *IO. GOTTL. HEINECCIUS a)* egregie demonstravit. Auxit hanc domestici imperii efficaciam, cuius iam regum aetate memoria exstat *b)*, Lex XII. tabb. testamentaria, quae, uti quisque paterfamilias privato arbitrio super pecunia tutelae suae rei legasset, ita ius ratumque esse sanxit. Vnde in libris iuris antiqui nihil frequentius legitur tutelae cum hereditate comparatione, cuius indolem et singula exempla, ut ceteros omittam, *PETR. FABER c)*, *HEINECCIUS d)*, ac, quem praematura morte sibi ereptum et litterae et boni omnes lugent, *IO. THEOPH. SEGERVS e)*, adfatum adulerunt. Quemadmodum vero latissima potestas et heredis institutiendi, et legata et libertates dandi, per legem XII. tabb. tributa, interpretatione coangustata est vel legum, vel auctoritate iura constituentium *f)*: ita et tutelae datio similem experta est vicissitudinem, quamvis ceteroquin *HEINECCIO g)* concedam, nullum horum iurium integrius ad extrema reip. Rom. tempora pervenisse, quam tutelam testamentariam, in qua fere sola ius antiquum servatum est: *uti legasset, ita ius esto*. Sunt autem, quae media iurisprudencia et iuriconsultorum solertia excogitavit, ut fines testamentariae tutelae regerentur, haec fere: tutorem dari personae, non rei; certae rei tutorem constitui non posse; nefas esse, tutorem habenti alium tutorem dari, Quae singula quomodo ex interpretatione legis decemviralis deinceps sint consequuta, *NOODTIUS h)* et *SEGERVS i)* optime docuerunt. Nec aliunde accedenda videtur nostrae in primis regulae origo, qualem et ipsi Duumviri praestantissimi, quos modo nominavi *k)*, adguoverunt. Quemadmodum enim (quod *LVD. CHARONDAE*

l) *d. L.* 16. §. 1. et 2.

a) *HEINECCI* *Diff. de suprema principum magistraturaque tutela* §. 4. in *el. Sylloge Opusc.* var. p. 707.

b) *LIVIVS* *Lib. I. c. 34.*

c) *FABRI Semestr. Lib. III. c. 24. pag. 388. 199.*

d) *HEINECCI* *Diff. laud.* §. 19. p. 722.

e) *SEGERI* *Diff. Historiae iur. Rom. liberae reip. de tutelae et curacionibus* §. 9. in *el. Opusculis* ab *III. 10.* *LVD. KLÜBERO*, qui

Erlangensem ornat academiã, editis Vol. I. p. 103. 199.

f) *L. 120. D. de V. S.*

g) *HEINECCI* *Diff. de origine testamenti factionis et ritu testandi antiquo* §. 30. l. 1. p. 1003.

h) *NOODTH* *Obss.* *Lib. II. c. 19. in Opp. T. I. p. m. 224. et Comm. ad tit. D. de test. tut. ibid. T. II. p. m. 474.*

i) *SEGERVS* *l. l. p. 101. 199.*

k) *NOODTIUS* in *Comm. ad D. l. l. et SEGERVS* *l. l. §. 3. p. 82.*

DAE h) et ANT. FABRO m) iam olim visum est) non tam ipsae leges antiquae, quam iuriconsulti potius, tanquam legum interpretes, personis incertis testamenti factio- nem negauerunt: ita in primis ea legis testamentariae verba, quae ad tutelam perti- nent, sic a prudentibus accepta sunt, quasi tulissent Decemviri: *vt quisque certo consilio ac iudicio de tutela liberorum suorum decreverit.*

§. IIII

In causis, cur tutor incertus dari non possit, inquiritur.

Nec defuerunt causae gravissimae, quae adducerent iuriconsultos, vt nostram regulam excogitarent. E quibus procul dubio princeps fuit, quam Imperator ipse a), tanquam rationem, cur ius antiquum hac in re non immutauerit, reddidit: *quia certo iudicio debes quis pro tutela suae posteritati caueat.* Quem locum MAIANVS b) commode sic accepit, quasi IVSTINIANVS dixisset: *quia permitti potest, vt quis incerto iudicio sua bona prodigat; sed non, vt incerto iudicio pupillo noceat, quum nihil magis distet a tutela, qua pupillus indiget.* Multis autem modis incertum patris de tutela iudicium posteritati nocere potest. Praeterquam enim, quod pupillus forte manet indefensus, dum v. g. tutoris petitio omittitur, vel quod, dum dubitatur, apud quem debeat esse tutela, in medio res eius facile depereunt c); potest saepenumero fieri, vt tutela deferatur homini aut ignaui, aut imprudenti, aut maligno, qui rebus impu- beris pessime consulat. Vnde praeclare SENECA d): *demenissime restabitur, qui tutorem filio reliquerit pupillorum spoliatores.* Adcedit, quod ne satisfactione quidem pupillo prospici posset, si vel maxime eiusmodi datio rata foret; quum tutor ita con- stitutus semper pro testamentario habendus esset, qui ad satisfaciendum non compelli- tur. Hinc iam antiquissimis artis nostrae conditoribus placuit, quod ab VLPIANO e) traditum est: *nominatim tutorem dari oportere;* quo argumento etiam CVIACIVS f) et NOODTIVS g) ad vim regulae nostrae demonstrandam vsi sunt. Nec alia ratio subest sanctionibus, quae procuratorem h) vel arbitrum i) incertum admitti prohibent.

Altera causa ius antiquum magis, quam nouum, sapere videtur: quod scilicet cum personis incertis olim nulla esset testamenti factio; tutores autem testamento dari tantum possent hi, cum quibus esset testamenti factio k). Quae ratiocinatio, vt supra monui, videtur iuriconsultos primum adduxisse, vt, tutorem incertum recte con-

l) CHARONDAE *περιστω* s. *verisimilium* Lib. I. c. 15. f. 57.

m) FABRI *Coniect. iur. ciu.* Lib. VIII. c. 2.

a) d. §. 27. I. *de legatis.*

b) MAIANSI *Diff. laud.* §. 31. T. II. p. 367.

c) d. L. 4. C. *de V. S.*

d) SENECA *de benefc.* Lib. III. c. 27.

e) VLPIANI *Fragm.* tit. XI. §. 14. in ANT. SCHVLTINGII *Jurisp. Antei.* p. 599.

f) CVIACH *Not. ad d. §. 27. I. de legat.* p. m. 122.

g) NOODTIVS *l. l.* in *Opp.* T. II. p. m. 424.

h) L. 2. pr. D. *de procurat. et defens.*

i) c. 12. X. *de arbit.*

k) L. 21. D. *de testam. tut.* cf. VLPIA- NVS *l. l.* §. 16.

constitui, negarent. Ac causam quidem necessitudinis, quae inter testamenti factionem et tutelae suscipiendae facultatem olim intercederet, si non probabilem, at speciosam tamen et magni viri ingenio dignam, SEGERSVS l) suspicatur fuisse haec, quod tum comitiis calatis, testamentorum condendorum gratia habitis, tum mancipationi familiae per aes et libram, sicut heres, ita et tutor antiquitus ipse interfuerit, donec infidiae ab heredibus ac tutoribus metuendae secreta testatorum iudicia suaderent. Quae coniectura, si saltem aliquo antiquitatis testimonio niteretur, aut cum vniuersa praeiuris ratione conciliari commode posset, dici non potest, quantum lucis et nostrae regulae initiis esset adlatura! Verum enimvero quamuis eundem in hac summa monumentorum penuria concesserim, comitorum calatorum tantam olim fuisse religionem, ut ipsius tutoris praesentiam visa sint flagitare; tamen, ut eandem etiam in familiae mancipatione necessariam fuisse credam, numquam me adduci patiar, ex quo, ne ipsum quidem heredem semper interfuisse testamenti factioni, sed vicem eius obisse familiae emtorem, plerumque ab herede diuersum, ex ALB. DIET. TREKELLO m) didici. Mallem igitur ex alio fonte necessitudinem, quae fuit inter testamenti factionem et tutelae ius, deriuare. Videntur enim plerumque tutores tabulis secundis pupillorum heredes esse scripti, quo arctiori vinculo fides tutelaris commodis pupillorum adligaretur. Cuius quidem moris, ut veri simile est, perquam antiqui, exemplum paulo recentius, sed quod veteris instituti vestigia reserat, CICERO n) praebet, dum de se ipse narrat: *T. Pinnio familiarissime me usum esse, scire te arbitror, quod quidem ille testamento declarauit, qui me cum tutorem, tum etiam secundum heredem instituerit.* Aliud apud SVETONIUM o) exstat exemplum Galbae, qui, dum provinciam regeret, tutorem, quod pupillum, cui substitutus heres erat, veneno necasset, cruce adfecit. Quomodo autem eiusmodi substitutionis formula concipi potuisset, nisi tutoris eadem fuisset, quae heredis, conditio? vel quomodo putamus tutorem dari potuisse, quem successione spe alii, quod incertus esset, nefas visum fuisset? Noui vero iuris, quod, quamuis personae incertis testamenti factionem indulserit, tamen in tutoris datione veteris disciplinae seueritatem intactam seruauit, haec potest reddi ratio, quod in tutela non agitur de lucro aliquo, quo tutor fruatur, sed de administratione bonorum et defensione pupilli, in quibus opus est personae industria; ceu BACHOVIVS p) et ARN. VINNIUS q) dudum ostenderunt.

Vltima denique ratio latius patet, et ad omnem personarum incertarum testamenti factionem pertinet. Quum enim testamentum et origine, et indole sua legis instar sit; lex vero animi iudicium et deliberationem requirat: iurisconsulti incertum in vltimis voluntatibus adeo adspernati sunt, ut potius, *consilium testantis certum esse debere*, pronunciauerint r). Quae quidem testamenti cum lege comparatio mouit

FABRVM

l) SEGERSVS l. l. §. 3. p. 81. sq.

m) TREKELLI Tr. de origine atque progressu testamenti factionis, praesertim apud Romm. c. 3. §. 29. p. 132. 199.

n) CICERO ad Diuu. Lib. XIII. ep. 61.

o) SVETONII v. Galbae c. 9. cf. L. 36. pr. D. de excusar.

p) BACHOVIVS l. l. p. 579.

q) VINNIJ Comm. ad d. §. 27. l. de legat.

r) YLPIANI Fragm. tit. XXII. §. 4.

FABRYM ¹⁾ et SEGERVM ²⁾, vt in primis ex ea nostrae regulae originem et causas repeterent. Quemadmodum igitur, *quae in testamento scripta essent, neque intelligerentur, quid significarent, perinde visa sunt, ac si scripta non essent* v): ita nec testatoris de tutore iudicium, ab incerta opinione profectum, ratum esse potuit.

Ceterum de pupillo incerto non habeo, quod addam, siquidem omnia ex his, quae de causis, cur tutor incertus dari non possit, dicta sunt, sponte fluunt: nisi praeterea huc referre velis, quae SCAEVOLA ^{x)} scripsit: *quum aliquid testamentum datur, esse debere, cui datur.*

§. V

Quaenam e regula, de tutore incerto non dando, consequuta sint, demonstratur.

Quemadmodum autem omnes iuris antiqui regulae ac definitiones multiplicem habent et per innumera negotiorum genera sparsam vtilitatem: ita et placitorum, quibus vetus irrispudentia tutelam incertam rexit, late patet vis et efficacia. Quam vt exemplo illustrem, quaero: vtrum tutor incertus, qui postea certus adparuerit, sit a magistratu confirmandus, nec ne? Ac quamquam confirmationis tutorum ea semper Romae fuit indoles, vt dationem in se irritam, sublato vitio, seruaret, quodque testatoris voluntati deesse videretur, suppleret ^{a)}: tamen, quum tutorem a patre datum magistratus simpliciter, absque inquisitione aut satisfactione, confirmare cogeretur ^{b)}, nec ab arbitrio ipsius penderet, velletne illum confirmare, nec ne ^{c)}; pessime profecto consultum fuisset saluti pupillorum, si vel huic vitio magistratus medicinam adferre, bonaque impuberum fidei incertae hominum forte leuissimorum committere potuisset. Quod a populi sapientissimi disciplina adeo alienum videtur, vt potius adideat PAVLI MONTANI ^{d)} sententia, qui, confirmationi hac in causa locum fuisse, prorsus negauit. Quodsi vero manifestis argumentis doceri possit, quem pater, dum daret, in mente habuerit: tutor recte confirmabitur ^{e)}, quum eiusmodi datio ne iure quidem incerta dici possit.

Nec desunt alia iura, e nostra regula paullatim consequuta, quae partim legibus, partim prudentum auctoritati debentur. Quale est illud, quod e CAIO ^{f)} et VLPIANO ^{g)} DD. essecerunt: tutoris dationem non posse in alienum arbitrium conferri ^{h)}; vel, quod ex sententia SC. Liboniani obtinuit: tutorem non esse, qui se testamentum

B 2

pupillo

1) FABRI *Iurispr. Popin. l. l. p. 727.*

2) SEGERVS *l. l. p. 82.*

v) *L. 2. D. de his, quae pro nois script.*

cf. *L. 73. §. 3. D. de R. l.*

x) *L. 14. pr. D. de iure codicill.*

a) *L. 2. C. de confirm. tut. cf. HEINECCH*
Diss. de supr. principum magistratuumque
tutela §. 18. et 20. l. l. p. 722. 19.

b) *L. 1. §. 2. L. 3. et 6. D. de confirm. tut.*

c) *V. HEINECCH Diss. laud. §. 18. p. 722.*

d) *MONTANI Tr. de iure tutelarum c.*
10. §. 21. p. m. 176.

e) *2. L. 10. D. eod.*

f) *L. 32. pr. D. de hered. instit.*

g) *L. 43. §. 2. D. de legat. 1.*

h) *V. MONTANVS l. l. §. 31. p. m. 178.*

pupillo tutorem scripsit, nisi patris declaratio adcesserit *z*). Ad quem locum quum doctè commentari sint FABER *k*), IO. IAC. MASCOVIUS *l*) et LEOP. ANDR. GVA-DAGNIUS *m*), repetita eius interpretatione ipse superfedeo.

Supereft enim quaestio subdifficilis de legato, tutori incerto relicto, quae tamen magis nouo iuri, quam antiquae Romanorum disciplinae conuenit; siquidem nullum legatum personae incertae relictum olim uile fuit, nisi adiecta esset certa demonstratio, cui euentus certus postea respondisset *n*). Quum uero IUSTINIANVS omnia legata, personis incertis relicta, salua esse iusserit, dummodo persona per euentum certa fieret: non inepte quaeritur, utrum iure nouo tutor incertus, qui, etiam postea certus adparuit, tamen iustis ex causis a tutela est exclusus, legatum sibi relicto rectè petat, nec ne? Mihi quidem persuasum est, posse peti legatum, dummodo ea sit tutoris-legatarii conditio, quae in omni persona incerta requiritur, ut legato potiat. Quamquam enim et uetus *o*) et noua *p*) iurisprudencia sanxit, legato sibi relicto tutorem excidere huiusmodi, qui, excusatione usus, tutelam detrectet: tutor tamen incertus non tam iustam, quam necessariam potius habet excusationem, a pupilli salute profectam, quali fruitur quilibet, patrimonium eiusdem male administraturus *q*). Iam uero leges, quae tutori, excusatione ufo, legatum adscripturn denegant, non ad necessarias, sed ad voluntarias dumtaxat excusationes pertinere, locuples testis est Imperator ANTONINVS *r*), qui Demetrio cuidam sic rescribit: *ab administratione tutelae religio sacramenti Marcellum, quem uobis a patre tutorem datum testamento proponitis, eripit. Quae res, quo minus legatum consequatur, non impedit. Nec enim iuste ab ea petitione repellitur; quum, etiam si uellet, tutelam administrare prohibearur.* Ergo nec tutor incertus, quamuis a tutela repellatur, idem et legato excidet, quoniam dici non potest uere spreuisse paternum iudicium; sicut nec spreuit miles, qui sacramenti religione a tutela arceatur.

§. VI

Quando tutor incertus dici non possit, exponitur.

Ne quis uero omnem ultimae uoluntatis significationem ambiguam tutelae obesse existimet, plura prohibent exempla, iam sigillatim illustranda, quae MONTANVS *a*), omiſſis aliis magis idoneis, praeter modum auxit. Ac primum quidem salua procul dubio

z) L. 29. D. de testam. tut.

k) FABRI Iurisp. Pap. tit. XIII. pr. 1. ill. 13. p. 1035. fq.

l) MASCOVII Diss. de his, qui sibi adscribunt in testamento, ad explicationem SC. Liboniani (Lipl. 1731.) Sect. II. §. 30. p. 30.

m) GYADAGNI Exercitationes in ius ciuile, Lib. I. tit. 14. §. 14. Tom. II. p. 552.

n) V. MAIANSI Diff. laud. §. 26 — 30. T. II. p. 343 — 366.

o) L. 28. pr. D. de testam. tut. L. 32. et 36. pr. D. de excusat. L. 5. §. 2. D. de his quae ut indign.

p) a. Nou. I. cap. 1. pr.

q) V. FABER l. l. tit. XXV. pr. 1. ill. 4. p. 1125.

r) L. 8. C. de legat.

a) MONTANVS l. l. §. 24 — 30. p. m. 177. fq.

dubio est tutela, non tam generatim, quoties viuo testatore per euentum tutor certus adparuit (hoc enim posito, iudicium testatoris non semper conualefcit), sed potius, quando manifestis argumentis doceri potest, de quo *ipse testator, dum daret, senserit*. Nam hac sola ratione pater dici potest deliberato animo pupillis prospexisse. Maevius igitur, vt hoc exemplo vtar, tutor non erit, quamquam testator futurum proximo post testamentum conditum anno Consulem tutorem scripserat, Maevius autem hoc anno, viuo testatore, magistratum gesserat. Quomodo enim de Maevio cogitare pater potuit? Nec sufficit ad demonstrandam testatoris sententiam quaeuis coniectura, qualem aliquoties veteres libenter admiserunt, vt morientium iudicia sustinerent *b)*: sed requiruntur, vt cum *MODESTINO c)* loquar, *apertissimae probationes, ex quibus fuerit reuelatum, pro qua persona testator senserit*. Quod multis modis fieri potest, v. g. si testator tutores scripsit, qui testamentum signauerint *d)*; vel, si, pluribus eiusdem nominis exstantibus, ipse ante, aut post testamentum conditum declarauit, cuiquam ex his tutelam demandare veller; vel, si vno e pluribus Titius tam familiariter vsus est, vt neminem alium ad tutelam filiorum suorum vocare voluisse sit censendus; vel denique, si ad schedam aliquam peculiarem, in qua nomen tutoris expressum, in testamento prouocauit.

Deinde iuri nouissimo *e)*, quod supra iam indicaui, debetur hoc, vt, si pater plures tutores disiunctiua oratione dederit, v. c. *illum aut illum tutorem esse volo*, neuter a tutela repellatur; siquidem omnis huiusmodi personarum coniunctio *IUSTINIANO* magis visa est *παράδιασχυξίς*, i. e. disiunctio vitiosa et proinde copulationis instar, quam *διάσχυξίς* vera. Mouerunt autem Imperatorem, vt hisce vltimarum voluntatum ambiguitatibus lege mederetur, innumerae et admodum discordes iurisconsultorum et constitutionum adeo principalium de vi ac potestate orationis disiunctiuae sententiae, quarum singulas, incredibili studio in vnum collectas, *MERILLIVS f)* exposuit. Quare non solum heredum institutionibus, et legatis, et fideicommissis, et libertatibus Imperator diligenter prospexit, sed in primis quoque tutelae curam eatenus habuit, vt, vtrumque oportere tutoris officio fungi, pronanciaret; quo maior prouidentia pupillis inferatur, neue, dum dabitur, apud quem debeat esse tutela, in medio res pupillorum depereant. Nec repugnat haec *IUSTINIANI* constitutio menti testatoris, qui, quum scriberet: *Titius aut Sempronius tutor esto*, vtrumque ad tutelam idoneum esse indicauit, vtrumque probauit, neminem ex iis exclusit, in omnem euentum alterutrum voluit. Igitur, vt verba *MAIANSHII g)*, quo nemo rem melius explicauit, mea faciam, in casu interpretationis voluntatis vterque esse debet, quia vterque testatori certo iudicio probatus est, licet incertis verbis, quae, quia menti testatoris deseruiunt, secundum eam interpretanda sunt *h)*.

Denique etiam tutor *ignorus* ab *incerto* probe est distinguendus, vt nulla sit pugna inter nostram regulam et constitutionem Diuorum Fratrum, qui, *non esse*

B 3

admit-

b) v. *AVERANIVS l. l.*

c) L. 62. §. 1. D. de hered. instit.

d) a. L. 14. D. de reb. dub.

e) d. L. 4. C. de V. S.

f) *MERILLII Expositiones in L. Deciss. c.*

39. in Fl. Opp. T. II. p. 110. sqq. ed. Neap.

g) *MAIANSHII Diss. laud. §. 24. T. II. p. 362.*

h) a. L. 17. D. de LL.

admitendam excusationem eius, qui hoc solo utitur, quod ignorat patri pupillorum sit, rescripserunt i); aut MODESTINUM k), eum, qui dixerit, se ipsum ignotum esse patri aut matri pupilli, ea de causa liberandum esse, negantem. Intelligitur enim secundum communem DD. opinionem is, quem testator de facie haud nouerat, quales in heredis institutione sunt IVSTINIANO l) ii, quos nunquam testator vidit: veluti si fratris filios peregri natos, ignorans, qui essent, heredes instituerit. De quorum successione quamuis veteres non admodum honorifice senserint, vt e CICERONE m); SVETONIO n) et PLINIO o) intelligi potest: licuit tamen semper et instituire eos p), et donationem in eisdem conferre q). Quidni igitur liceat, et tutorem dare eum, quem, etsi de facie haud noueris, tamen dignum tutelae munere iudices? Neque audiendus videtur DE BERGER r), qui, morum tutoris cognitionem utique ab illa notitia distinguendam esse, nec eum, cuius vel indoles adeo ignoretur, dari posse, statuit. Quis enim facile probauerit, patri, dum daret tutorem, sibi ceteroquin ignotum, eiusdem mores non fuisse perfectos?

Haec quidem de causis, in quibus tutor incertus dici non possit, dicta sufficiunt. Quam enim de sola aetatis impuberis tutela scribere promiserim: ea, quae HEINECCIUS s) de optione tutoris, mulieri testamento mariti relicta, exposuit, tamquam aliena ab hoc loco, commode praetermitto. Vna superest quaestio, quam silentio praeterire non possum: vtrum et in testamentum militare tutelae incertae prohibitio cadat? In qua disceptanda hoc in primis oportet animaduerti, quod MAIANSIUS t) dudum obseruauit: ea dumtaxat militi concessa esse priuilegia, quae neque priuatis, neque publico nocere possint. Quemadmodum igitur omnino militi nihil facere licet, quo alienum ius minuat v): ita nec libertates in fraudem legis Aeliae Sentinae dare x), nec fundum dotalem legare y), nec captatorio modo instituire z), nec ei, qui in aliena potestate est a), vel liberis in potestatem recasuris b) tutorem constituere potest. Quae quum ita sint, et HADRIANVS insuper rescripserit c); ne militem quidem incertae personae posse relinquere (cui constitutioni doctus interpres contigit ATHANASIVS OTEYZA et OLANO d)): IVSTINIANVS milites, quantum ad vltimarum voluntatum ambiguitates, paganis prorsus exaequasse, et, data quidem personas incertae instituendi potestate, minime tamen tutelam incerto eorum arbitrio permisisse videtur.

§. VII

i) §. 10. I. de excusat. tut. v. cur.

k) L. 15. §. 14. D. cod.

l) §. vlt. I. de hered. instit.

m) CICERONIS Philipp. II. c. 16.

n) SVETONII v. Aug. c. 66.

o) PLINII Epist. Lib. X. ep. 79.

p) L. 11. C. de hered. instit. d. §. vlt. I.

q) L. 29. C. de donat.

r) DE BERGER l. p. 176.

s) HEINECCIUS Comment. ad L. Iuliam et Pap. Popp. Lib. II. c. 11. §. 3.

t) MAIANSIUS Diff. laud. §. 37 — 39. T. II. p. 371 — 375.

v) L. 28. D. de testam. mil.

x) L. 29. §. 1. eod.

y) L. 16. eod.

z) L. 11. C. eod.

a) L. 41. §. 2. D. eod.

b) L. 2. D. de testam. tut.

c) d. §. 25. I. de legat.

d) OTEYZA et OLANO Paralipomm. et Electr. iur. cit. Lib. II. c. 10. §. 6. 7. 16. et 17. in GER. MEERMANNI Thes. iur. Tom. I. p. 457. lq.

§. VII

Constitutio Iustiniani deperdita quatenus ad tutorem incertum pertinuisse videatur, ostenditur.

Quod aliquoties monui, IUSTINIANVM veterem disciplinam in tutelae datione intactam servasse, id, vt in vulgus constat, non ex ipsa eius hac de re constitutione, quae dudum perit, sed e loco Institutionum saepius adlato a) innouit. Cur vero lex IUSTINIANI, quam dixi, aetatem non tulerit; num ad omnes modos, quibus vltima voluntas incerta esse potest, et in primis ad omnes personas incertas pertinuerit; et quae hodie sit eius vis et efficacia, ipse silentio praetermitto, quod pleraeque eius generis quaestiones ab hoc loco alienae, omnes autem a viris doctissimis, CUIACIO b), FRANC. RAGVELLO c), BACHOVIO d), SCIP. GENTILI e), VINNIO f), STRAVCHIO g), IO. GOTTFR. SCHAVMBVRGIO h), MAIANIO i) et Ill. RAVIO k), pridem sunt occupatae. Vnum adiciam, quod potest in vtramque partem disputari: vtrum IUSTINIANVS in constitutione, quam hodie desideramus, expressam tutoris incerti mentionem fecerit, et, quantum ad hunc, ius antiquum seruari, nominatim sanxerit; an dumtaxat tutorem in recensendis personis incertis, quibus testamenti factionem indulgeret, omiserit, vt ex Imperatoris silentio ad rigorem veteris iuris circa tutelam incertam inmutatum concludi oportuerit? Videtur autem prior sententia esse verior, et IUSTINIANI sanctio ipsum tutelae ius adigisse, tum quod in loco Institutionum, qui totus in recensendo constitutionis, quam dixi, argumento versatur, tutor incertus discrete commemoratur, tum quod IUSTINIANO haec fuit consuetudo, vt, si quando ius antiquum pro parte correxisset, partem eiusdem inmutatam nominatim confirmaret; cuius moris exemplum praebet alia EIVSDEM constitutio l), ad quam supra saepe prouocaui.

§. VIII

Ius hodiernus breuiter declaratur.

Superest, vt, quo iure circa tutelam incertam hodie vtamur, paucis demonstretur. Quam igitur gentes Germanicae originis de tutela aetatis longe aliter senserint, ac Romani, nec tam pro parte patrimonii et re privati arbitrii eam habuerint, quam potius omnibus omnino magistratibus id negotii dederint, vt in mores singulorum tutorum, actaque eorum et gesta quam diligentissime inquirerent; id, quod HEINEC-

CIVS

a) d. §. 27. I. de legatis.

b) CUIACII Comm. ad tit. C. de incertis personis p. m. 630. 199. cf. EIVSDEM Paratitla in C. eod. p. m. 256. 19.

c) RAGVELLI Comm. ad Constitut. et Decis. Iustiniani, quae XII. Libris Codicis continentur. (Parisi. 1619. 4.) Lib. VI. p. 524.

d) BACHOVIVS l. l. p. 579.

e) GENTILIS Tr. de erroribus testamentorum u. testatoribus commissis c. 2. p. m. 12. 199.

f) VINNIVS l. l.

g) STRAVCHII Diff. laud. c. I. et 4.

h) SCHAVMBVRGII Comm. de constitutionibus Imperatorum antiquis, iis speciatim, quae in Institutionibus citantur, et in Codice repetitae praelectionis omisae sunt, manip. 3. obf. 7. p. 103 — 109.

i) MAIANII Diff. laud. §. 31. T. II. p. 367.

k) RAVII Diff. laud. §. 8.

l) d. l. 4. sub fin. C. de V. S.

CIVIS a) erudite docuit: factum est, ut omnis tutela testamentaria hodie pendeat a confirmatione magistratus, qui, quemadmodum ad confirmandum tutorem testamento datum nullo iure cogi potest, ita et tutorem incertum, dummodo postea certus et idoneus adparuerit, recte confirmabit. Quare fateor, subtilitatum iuris Romani, quae ad tutelam testamentariam incertam pertinent, non magnum esse in Germania vsum, si ab interpretatione donationis distinctivae, aut electione tutoris in arbitrium alienum non conferenda, aut legati, tutori incerto relictis, iure discesseris; quae singula vnicè ad iuris Romani normam vel hodie videntur exigenda. In Saxonia vero nostra etsi eodem iure vtimur, ut tutoris optio a tertii, qui non sit testator vel magistratus, iudicio pendere nequeat b): eatenus tamen a disciplina Romana recessit sapientissimus Legislator, ut omnem tutorem, siue voluntaria, siue necessaria excusatione vsum, legato, sub lege tutelae suscipiendae ipsi relicto, excidere iusserit c).

- a) HEINECCI *Diff. laud.* s. 7. §qq. l. l. *mundschafesordnung* d. d. Dresden am 10. p. 710. §qq. Octob. 1732. Cap. V. § 4.
 b) *Churfürstl. Sacbsh. allgemeine Vor-* c) d. *Lex pupillaris* Cap. VIII. §. 6.

V I R O
 ORNATISSIMO ET DOCTISSIMO
 CAROLO TRAVGOTT HENNIGIO
 S. P. D
 CHRIST. GOTTL. HAVBOLD

Vt exiguum, quod pro TVA, VIR ORNATISSIME, industria reliquisti, chartae spatium in TVAM in primis memoriam a me impenderetur, non tam meus erga TE amor, qui nulla eget significatione, quam TVA potius modestia effecit, cui, ne ad ipsam libelli longitudinem confugeret, TVAque TE laude iterum defraudaret, omni modo resistere decrevi. Qua vna in re quemadmodum me nosti a TE semper discessisse, ut maiorem in TE TVI fiduciam excitarem: ita specimen eruditionis, quod tum in paginis superioribus exhibuisti, tum in proxima disputatione academica editurus es, certissimum ipse habebis pignus iudicii summe honorifici, quo quilibet rerum peritus TVAM et in literis communibus colendis, et in iurisprudentia in primis cognoscenda assiduam profectur. Mihi vero, ex quo ad me accessisti, praeter incredibile discendi studium, ingenii quoque alacritatem, animi candorem, fidemque prorsus singularem adeo probasti, ut TVA consuetudine, tanquam iucundissimo vitae generis, quod elegi, fructu, mirifice sim delectatus. Accipe igitur, VIR AMICISSIME, hanc epistolam futurorum, quae dudum meruisti, praemiorum augurium, deque me ita iudica, uti ego de mea erga TE voluntate sentio! Vale!

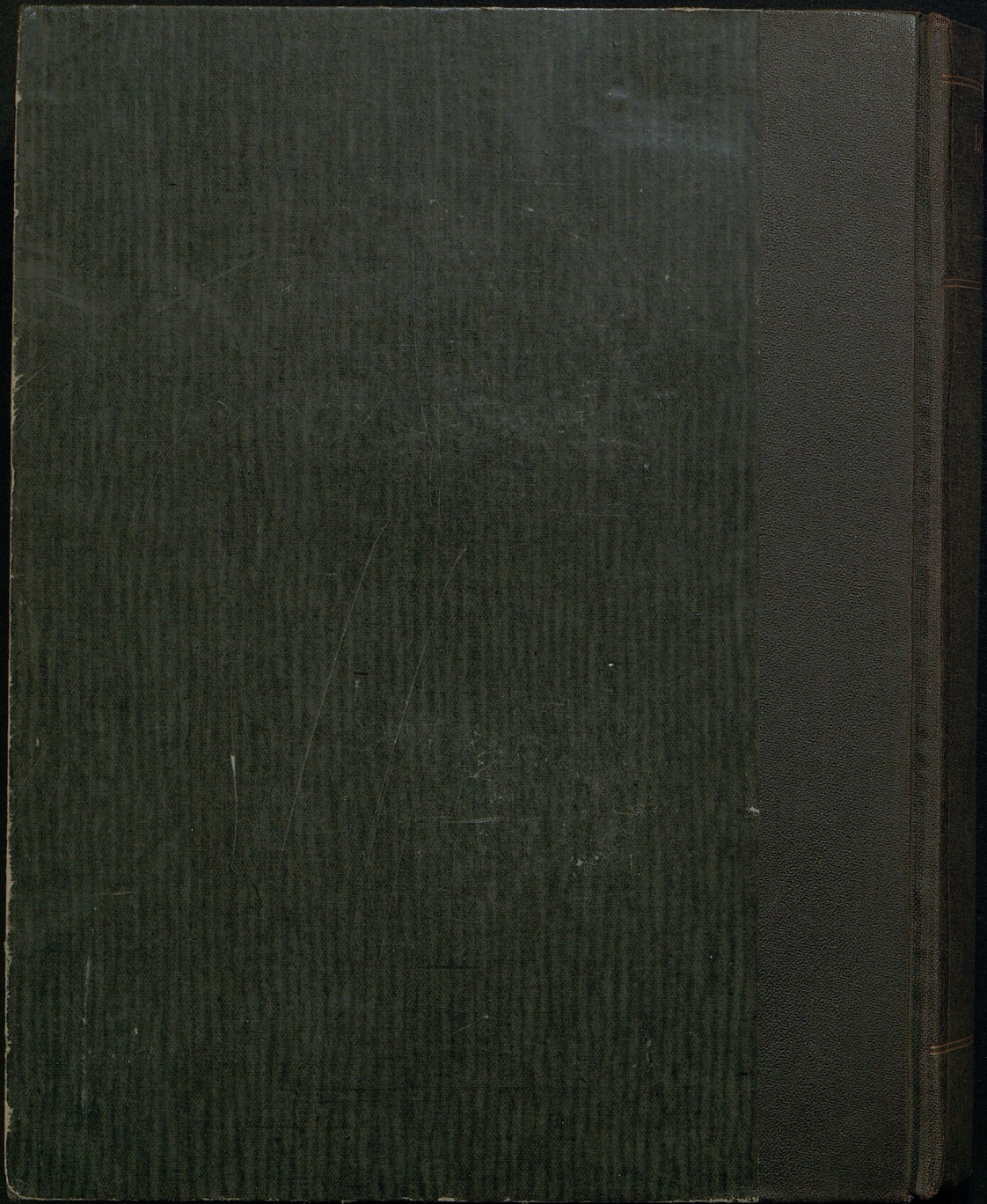
Scribeb. in Vniuers. liter. Lipsensi a. d. XIII. M. Febr. A. C. MDCCCLXXX.

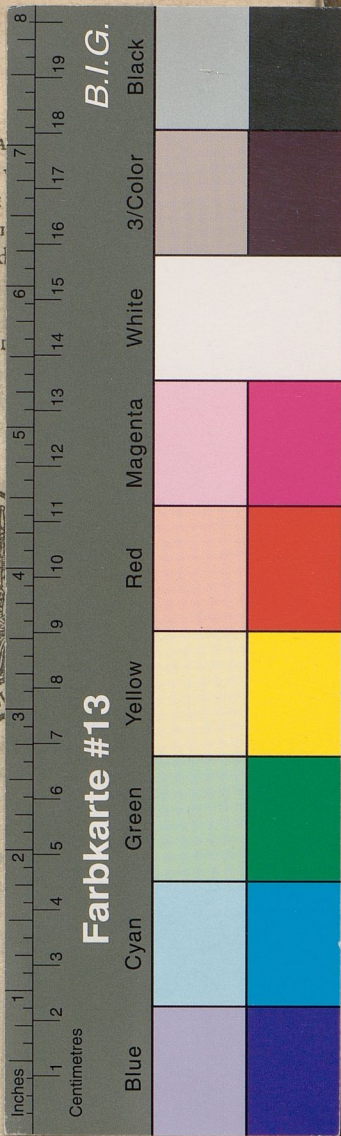
ULB Halle 3
007 697 104

V D
18

10981

1790, 12

DE

TVTORE INCERTO

EXERCITATIO IVRIS CIVILIS

SCRIPSIT

ET

ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. CHRIST. GOTTL. HAVBOLDO

ANTIQVIT. IVR. PROF. PVBL. EXTRAORD

A. D. XVII. M. FEBR. A. C. MDCCCLXXX

H. L. Q. CC

AD DISPVTANDVM PROPOSVIT

CAROLVS TRAVGOTT HENNIG

LOEBAVIA - LVSAIVS

LIPSIÆ

EX OFFICINA SAALBACHIA

